

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**СУЧАСНІ СТАНДАРТИ ПІДГОТОВКИ З ДОМЕДИЧНОЇ
ДОПОМОГИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ, ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ СЛУЖБ ТА
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ**

Матеріали Міжнародного круглого столу

ОДЕСА
02 червня 2023

**УДК 614.88:351.74(477)
С916**

Матеріали викладені у авторській редакції з незначними коректорськими правками.

Сучасні стандарти підготовки з домедичної допомоги
С916 працівників правоохоронних органів, оперативно-рятувальних
служб та військовослужбовців : матеріали міжнародного
круглого столу (м. Одеса, 2 червня 2023 року). Одеса : ОДУВС,
2023. 212 с.

У збірнику представлені дослідження науково-педагогічних працівників,
практичних працівників правоохоронних органів, ад'юнктів, слухачів,
курсантів, студентів.

УДК 614.88:351.74(477)

© ОДУВС, 2023

ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ ПІД ЧАС ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ МВС

Ніколаєв Олександр,
канд. політ. наук, доцент, доцент кафедри
вогневої підготовки, ФПФПКП
*Одеського державного університету
внутрішніх справ*

Запровадження воєнного стану в Україні у зв'язку зі збройною агресією спричинило значне збільшення випадків застосування та використання вогнепальної зброї поліцейськими. Із метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану, Законом України від 15 березня 2022 року № 2123-IX внесено зміни до Закону України «Про Національну поліцію», зокрема статтю 42 доповнено частиною дев'ятою такого змісту: «9. Під час дії воєнного стану поліцейський має право застосовувати заходи примусу, передбачені цією статтею стосовно осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України, без врахування вимог та заборон, передбачених статтею 43, частинами четвертою та п'ятою статті 45, а також частиною дев'ятою статті 46 цього Закону».

Сьогодні від грамотного застосування поліцейськими вогнепальної зброї залежить не лише їхня особиста безпека, життя, здоров'я громадян, але й, без перебільшення, саме існування України як незалежної держави.

У зв'язку із цим актуальним стає формування у курсантів закладів освіти МВС серед інших особистісно та професійно значущих якостей вогневої підготовленості. Її формування буде успішним тоді, коли курсанти усвідомлять значення та зрозуміють місце цієї особистісної якості в системі професійних якостей поліцейського. Головна мета вогневої підготовки курсантів в навчальному процесі закладу освіти зі специфічними умовами навчання сьогодні полягає в забезпеченні їхньої готовності до оволодіння стрілецькою зброєю й ефективного її використання при виконанні оперативно-службових завдань.

Роль і значення професіоналізму в цій частині набуває нового якісного наповнення за нинішніх умов, коли застосування проти поліцейських вогнепальної зброї стало, на жаль, повсякденним явищем.

Тому за останні роки в закладах освіти МВС України посилилася увага та підвищилися вимоги до вогневої підготовленості курсантів, суттєво зросла відповідальність за якість викладання навчальної дисципліни «Вогнева підготовка», посилилася вимогливість до випускників з даної дисципліни під час атестації. Проте, на нашу думку, ужитих заходів не достатньо: на практиці частішають випадки, коли у тих регіонах, де нині тривають бойові дії, а також на деокупованих територіях поліцейські – нещодавні випускники закладів освіти МВС у поєдинках зазнають поразок, що нерідко ведуть до трагічних наслідків. Своєчасне та якісне надання першої допомоги (самодопомоги) є безумовною запорукою збереження життя поліцейського. Великий відсоток летальних наслідків пояснюється відсутністю в поліцейських навичок для правильного й своєчасного надання першої допомоги. Науковці й практики зауважують, що розроблення та впровадження принципів тактичної медицини є однією зі складових цивільно-військового співробітництва, а особовий склад військовослужбовців, Національної поліції, Національної гвардії та цивільне населення мають бути навченими принципам надання першої допомоги пораненим при надзвичайних ситуаціях [2].

На нашу думку, проблема полягає в розробленні та застосуванні більш ефективної системи навчання поліцейських, яка б забезпечувала їм достатній рівень вогневої підготовленості.

Зазвичай освітній процес із дисципліни «Вогнева підготовка» в основному орієнтований на засвоєння нормативних актів, які регламентують застосування поліцейськими табельної вогнепальної зброї, а також виконання вправ практичних стрільб, тобто для професійної підготовленості поліцейського достатньо вивчити й опанувати певний набір тактичних прийомів, які правоохоронці можуть застосувати в певних ситуаціях під час виконання ними службових обов'язків, ігноруючи засвоєння елементів тактичної медицини.

Зважаючи на вищевикладене, слід констатувати, що такий підхід за сучасних умов себе не виправдовує.

Насамперед варто відмовитися від традиційного відокремлення вогневої підготовки від інших спеціальних навчальних дисциплін, запроваджуючи нові якісні підходи до навчання, які відповідали б потребам професійної підготовленості правоохоронців високого кваліфікаційного рівня. Вирішення цієї проблеми ми вбачаємо у створенні комплексної освітньої програми з вогневої підготовки, яка б містила елементи інших спеціальних дисциплін (спеціальної фізичної

підготовки, тактико-спеціальної підготовки, тактичної медицини), із розробленням вправ і комплексів, які враховують практичні аспекти застосування вогнепальної зброї поліцейськими.

Важливою складовою професійної підготовки поліцейських до виконання оперативно-службових завдань є навчання бойового виживання. Одна з найважливіших навичок бойового виживання – здатність поліцейського надати першу допомогу собі та постраждалому.

Після отримання вогнестрільного поранення дії поліцейського та його колег у перші хвилини, як правило, визначають, чи виживе поранений. Практикою доведено дійсність правила «золотої години» та «платинових 10 хвилин» [3]. Лікар чи санітар рідко перебувають у місцях, де поліцейські виконують оперативно-службові завдання, тому завдання надати першу допомогу та самодопомогу до прибуття евакуаційної групи необхідно вміти виконувати силами самих правоохоронців.

Розвиток у поліцейських умінь та навичок із надання першої допомоги та самодопомоги під час застосування вогнепальної зброї, тобто засвоєння елементів тактичної медицини, можливо здійснювати під час вивчення курсу «Вогнева підготовка».

Тактична медицина – розділ військової медицини та складова частина предмета військово-медичної підготовки, навчання військовослужбовців та правоохоронців прийомам та способам дій із надання першої допомоги (самодопомоги) у бою при пораненнях, у тому числі з використанням індивідуальних та групових засобів медичного захисту, а також підручних засобів [3].

Необхідно зауважити, що питання тактичної медицини можна і потрібно вивчати в процесі занять із вогневої підготовки на обладнаних навчальних місцях, з урахуванням специфіки виконання поліцейськими оперативно-службових завдань.

Підготовка курсантів із питань тактичної медицини під час вивчення предмета «Домедична підготовка» починається з навчання прийомів надання першої допомоги в обладнаних аудиторіях. Отримані навички в обов'язковому порядку слід удосконалювати на заняттях із вогневої підготовки на полігонах шляхом відпрацювання нормативів із вогневої підготовки та тактичної медицини, застосовуючи різні навчальні ситуації [1].

Від рівня підготовленості керівника занять, матеріального забезпечення заняття та правильності методики проведення заняття залежить якість його проведення та його результативність. Із цією метою

перед вивченням кожної нової теми викладач вогневої підготовки спільно з інструктором із тактичної медицини проводить бінарні заняття, на яких розглядається зміст і методика відпрацювання основних навчальних питань, вивчається матеріальне оснащення.

Знання про основні механізми виникнення вогнестрільних поранень та ознаки, що загрожують життю постраждалого, а також про принципи та обов'язкові заходи першої медичної допомоги курсанти отримують, вивчаючи теоретичні основи надання першої допомоги. Після вивчення теоретичних основ надання першої допомоги (самодопомоги) курсанти приступають до тренувань у тактиці дій з надання такої допомоги. На початку практичної частини заняття керівник пояснює та показує порядок і послідовність виконання прийомів із надання першої допомоги з використанням табельних і підручних засобів, а потім практично відпрацьовує їх із курсантами. Ступінь засвоєння здобувачами освіти пройденого матеріалу можна виявити під час повторення прийомів, що опрацьовувалися на попередніх заняттях.

Вивчення та відпрацьовування питань тактики дій якнайшвидшого та ефективного надання першої допомоги доцільно проводити синхронно з основними заходами вогневої підготовки з урахуванням вивченого й засвоєного матеріалу, а також у ході занять на навчальних місцях з інших предметів спеціальної підготовки. Тренування поліцейських у виконанні практичних прийомів тактичної медицини необхідно здійснювати зі зброєю з дотриманням нормативних умов. Наприклад, ефективним є проведення навчання поліцейських узгодженим діям та розподілу завдань при наданні першої допомоги під вогнем противника, дія поліцейських при раптовому вогневому контакті і появі пораненого тощо [1].

Кращому засвоєнню елементів тактичної медицини при вивченні курсу «Вогнева підготовка» сприятиме запровадження елементів курсу «Tactical Combat Casualty Care» («Надання допомоги пораненим в бойових умовах»). Цей курс спрямований на отримання знань і навичок для надання допомоги постраждалим в умовах бойових дій та небойових ситуаціях згідно із сучасними міжнародними стандартами. Курс ТССС ґрунтується на спеціалізованих міжнародних курсах, рекомендаціях і алгоритмах надання допомоги в умовах бойових дій згідно стандартів НАТО [4]. На нашу думку, під час вивчення дисципліни «Вогнева підготовка» курсантам доцільно засвоїти рівень «All Service Members» («Усі військовослужбовці»).

Підсумовуючи, слід зауважити, що до складових елементів вогневої підготовленості поліцейського крім інших елементів доцільно включити й тактико-медичну підготовленість.

Література

1. Домедична допомога пораненим в умовах бойових дій : навч. посіб. / під ред. В. Л. Савицького; Військ.-мед. департамент МО України, Укр. військ.-мед. акад. МО України. К.: Леся, 2016. 54 с.
2. Мазуренко О. В. Рощін Г. Г., Волошин В. О. Тактична медицина як основна складова екстреної медичної допомоги при проведенні антитерористичних операцій. *Медицина неотлож. состояний*. 2015. №7. С. 71–74.
3. Тактична медицина : навчальний посібник / В. Д. Шишук, С. І. Редько, М. М. Ляпа. Суми : ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2016. 176 с.
4. Elster Eric A. Implications of Combat Casualty Care for Mass Casualty Events. *JAMA*. 2013. Vol. 310(5). P. 475-476.

Мосузенко В., Конько А. МЕДИЧНА ДОПОМОГА ТА ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ ПРИМУСУ: ПРІОРИТЕТНІСТЬ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ.....	121
Лісняк А., Казначесв Д., НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В СЕКТОРІ ОБСТРІЛУ	124
Луб'яний М., Казначесв Д., ПОЛЬОВА МЕДИЦИНА ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	126
Лях В., Казначесв Д., ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НА МІСЦІ ПОДІЇ.....	128
Магац І., АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ МВС УКРАЇНИ.....	130
Миргородська К., Казначесв Д., НАДАННЯ ЕКСТРЕННОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ДОРОЖНИХ ТРАНСПОРТНИХ ПОДІЯХ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ	131
Мирченко В., Тінін Д., ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ З ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ.....	133
Молодецька А., Лопасва О. ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ	135
Овсійчук А., Бахчеван Є. НАДАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІЛИМ ПРАЦІВНИКАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ: ПРОТОКОЛ «ТССС».....	137
Проскурня Є., Мукоїда Р. ЕТАПИ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ПОРАНЕНИМ У ВІЙСЬКОВО-ПОЛЬОВИХ УМОВАХ	140
Мурисін М., Бутенко В. ДОМЕДИЧНА ПІДГОТОВКА, ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	144
Ніколасв О. ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ ПІД ЧАС ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ МВС	147
Овчинников О., Тінін Д. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ.....	151
Огородник А, Залєвська І. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ З ДОМЕДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	153